

Initiativvarende mot Polismyndigheten i Norrbotten, polisområde Norra Lappland, med anledning av handläggningen av två omhändertaganden

Initiativet

I samband med en inspektion vid Polismyndigheten i Norrbotten, polisområde Norra Lappland, i mars 2009 granskades bl.a. protokoll över omhändertaganden enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB).

Såvitt framgick av protokollen hade omhändertaganden i två fall gjorts i någons bostad.

I det ena fallet (löpnr 22-09) hade polisinspektören AA tillsammans med en annan polis omhändertagit en man som sov på en stol i en annan persons lägenhet. Av protokollet framgick vidare att mannen, som var ”höggradigt berusad”, väcktes av AA och att det bedömdes att det fanns stor risk att mannen skulle somna igen ”på mindre lämplig plats (utomhus)”.

I det andra fallet angavs i protokollet (löpnr 42-09) som grund för omhändertagandet: ”Låg i en lgh avsmullen. Kunde ej gå fick bäras ur lgh.”.

Mot bakgrund härav beslutade jag att ta upp polismyndighetens handlande vid de två omhändertagandena till utredning i ett särskilt ärende.

Utredning

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över de aktuella omhändertagandena. Polismyndigheten (länspolismästaren BB) kom in med ett remissvar jämte upplysningar från berörda polismän.

Upplysningar

Löpnr. 22-09: Av uppgifter från AA framgick att han och en kollega avvisade mannen, som var berusad, från lägenheten sedan lägenhetsinnehavaren anmält att en för honom okänd person kommit in i lägenheten. De stannade kvar på platsen och iakttog mannen, varefter de beslutade att omhänderta honom enligt LOB då han inte bedömdes vara i stånd att klara sig själv och dessutom kunde antas utgöra en fara för sig själv. AA upplevde rapportören vid länskommunikationscentralen (LKC) som stressad vid inrapporteringstillfället, varför AA svarade rapportören

mycket kortfattat på dennes fråga om vad han skulle skriva, därav den olyckliga formuleringen.

Löpnr: 42-09: Av uppgifter från polisinspektören CC framgick att han och en annan polis först avvisade mannen från lägenheten på begäran av lägenhetsinnehavaren och att mannen senare omhändertogs på grund av att han inte bedömdes kunna ta hand om sig själv. CC uppgav också att han väl känner till vilka bestämmelser som gäller vid omhändertaganden och medgav att det blev en felaktig formulering i protokollet.

Polismyndigheten fann inte anledning att ifrågasätta de uppgifter som lämnats av de båda polismännen och anförde därutöver bl.a. följande.

Polismyndigheten kan emellertid konstatera att det finns brister i dokumentationen i de båda ärendena. Det är ett rättssäkerhetskrav att ett omhändertagande eller annan åtgärd dokumenteras på korrekt sätt. Polismyndigheten har förståelse för att såväl en operatör vid LKC som en enskild polisman vid avrapporteringstillfället kan arbeta under stor tidspress men det förtar inte kravet på utformningen av protokollet. Protokollet ska upprättas i enlighet med bestämmelserna i polislagen och korrekt återge vad som förevarit vid ingripandet. Det inträffade visar således på en brist i kvalitetssäkringen, det har brustit i polismyndighetens egenkontroll.

Polismyndigheten kommer i anledning av det inträffade att göra en ökad satsning på egenkontrollen inom polismyndigheten. Myndigheten ska ta fram en plan för att fortsättningsvis kvalitetssäkra olika handläggningsrutiner och för att systematiskt kunna fånga eventuella brister. Arbetet kommer att påbörjas inom kort och ska vara färdigställt senast den 1 oktober 2009.

Bedömning

Den som anträffas så berusad av alkoholdrycker eller annat berusningsmedel att han inte kan ta hand om sig själv eller annars utgör en fara för sig själv eller för någon annan får omhändertas av en polisman (1 § första stycket LOB). Anträffas någon där han eller någon annan har sin bostad, får han inte omhändertas enligt första stycket (andra stycket). Ett omhändertagande med stöd av LOB kan således inte ske i någons bostad.

Om någon genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna, får polisman när det är nödvändigt för att ordningen ska kunna upprätthållas, avvisa eller avlägsna honom från ett visst område eller utrymme. Detsamma gäller om en sådan åtgärd behövs för att en straffbelagd handling ska kunna avvärjas (13 § första stycket polislagen, 1984:387).

Enligt 27 § första stycket polislagen ska protokoll föras över ett ingripande som innebär att någon avvisas, avlägsnas, omhändertas eller grips. I paragrafens andra stycke föreskrivs bl.a. att det av protokoll ska framgå grunden för beslutet och tidpunkten när det har fattats, vem eller vilka som ingripandet har riktat sig mot och vad som i övrigt har förekommit vid ingripandet.

Såvitt framgår av protokollen över de båda fallen verkställdes omhändertagandena i bostäder. Som nyss sagts får omhändertagande med stöd av LOB inte ske i någons bostad. I ärendet har emellertid upplysts att personerna som var föremål för ingripande först avvisades från lägenheterna med stöd av 13 § första stycket

polislagen och därefter, dvs. utanför bostäderna, omhändertogs med stöd av LOB. Jag har inte anledning att ifrågasätta att det förelåg förutsättningar för de båda polisingripandena.

I likhet med polismyndigheten kan jag dock konstatera att det finns brister i dokumentationen i de båda ärendena. Jag vill därför erinra om att det är av stor vikt ur bl.a. kontroll- och rättssäkerhetssynpunkt att de omständigheter som föranlett ett omhändertagande dokumenteras på ett fullständigt och korrekt sätt. Jag noterar att polismyndigheten har för avsikt att utveckla egenkontrollen i syfte att kvalitets-säkra sina handläggningsrutiner i bl.a. detta avseende.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i vad jag nu har anfört.